

JAKOB JUUL
PETER FAUERHOLDT THOMMESEN

VOLDGIFTSRET

FORLAGET THOMSON

★
GadJura

Jakob Juul & Peter Fauerholdt Thommesen
Voldgiftsret
1. udgave/1. oplag
© Forlaget Thomson A/S, København 2003

ISBN 87-619-0651-4

Omslag: Birger Gregers MDD, Frederiksberg
Sats: BookPartnerMedia, København
Tryk: Nørhaven A/S, Viborg

Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse
af denne bog eller dele af den er ikke tilladt
ifølge gældende dansk lov om ophavsret.
Alle rettigheder forbeholdes.

Forord

Voldgift er et retsområde i udvikling. Førsteudgaven af denne bog udkommer samtidig med, at en andenudgave af voldgiftsloven formentlig er på vej, og kort efter tilsvarende lovgivningsinitiativer i landene omkring os.

Vi håber, at bogen kan være til hjælp for jurister, voldgiftsmænd og andre, som beskæftiger sig med voldgift, og modtager meget gerne kommentarer og forslag til forbedringer, der med tiden vil kunne findes på www.voldgiftsret.dk.

Vi skylder stor tak til Linda Petersen, der har været sekretær på projektet.

Redaktionen er sluttet den 1. september 2003.

Jakob Juul
jj@vhp.dk

Peter Fauerholdt Thommesen
pft@vhp.dk

Indholdsfortegnelse

Forord 5

Kapitel 1: Introduktion 11

- 1.1. Retsgrundlaget for voldgift 11
- 1.2. Retsudvikling og lovreform 12
- 1.3. Fordele og ulemper ved voldgift 14
 - 1.3.1. Partsinteresser 14
 - 1.3.2. Samfundsinteresser 17
- 1.4. Udbredelsen af voldgift 18

Kapitel 2: Voldgiftsbegrebet 22

- 2.1. Hvad er voldgift? 22
- 2.2. Voldgift i henhold til voldgiftsloven 25
 - 2.2.1. Karakteristika 25
 - 2.2.2. Voldgiftslignende procedurer 29
 - 2.2.3. Valgretsklausuler 34
 - 2.2.4. Procesforudsætninger 35
 - 2.2.5. Aftalte frister for anlæg af voldgiftssag 36
 - 2.2.6. Appellable voldgiftskendelser 40

Kapitel 3: Grænser for aftalefriheden 43

- 3.1. Fravigelse af voldgiftsloven 43
- 3.2. Hvilke sager kan behandles ved voldgift? 44
 - 3.2.1. Hovedsynspunkter 44
 - 3.2.2. Voldgiftsrettens anvendelse af præceptive regler 46
 - 3.2.3. Typetilfælde 49
 - 3.2.4. Domstolsprøvelse af voldgiftsrettens anvendelse af præceptive regler 52
 - 3.2.5. Afgørende almene eller offentlige hensyn 54
 - 3.2.6. Voldgiftsrettens anvendelse af EU-ret 57
 - 3.2.6.1. Præjudiciel forelæggelse for EF-domstolen 57
 - 3.2.6.2. Konkurrenceretten m.v. 58

- 3.3. Den Europæiske Menneskerettighedskonvention 62
- 3.4. Foreningsvoldgift 64
 - 3.4.1. Foreningsvoldgift og selvdømme 64
 - 3.4.2. Domstolsprøvelse 66

Kapitel 4: Voldgiftsaftalens vedtagelse, fortolkning og gyldighed 69

- 4.1. Indledning 69
- 4.2. Domstolscensur 71
- 4.3. Voldgiftsaftalens vedtagelse 75
 - 4.3.1. Almindelige vedtagelsesspørgsmål 75
 - 4.3.2. Standardvilkår og lign. 78
 - 4.3.3. Stiltiende aftaleindgåelse 83
 - 4.3.4. Fuldmagtsspørgsmål 85
 - 4.3.5. Konkurrerende voldgifts- og værnetingsklausuler 88
 - 4.3.6. Forsikringsforhold 90
 - 4.3.7. Voldgiftsaftalens virkning i forhold til tredjemand 92
- 4.4. Voldgiftsaftalens fortolkning 98
 - 4.4.1. Almindelige fortolkningsspørgsmål 98
 - 4.4.2. Tillægsaftaler og forlig 106
 - 4.4.3. Ubestridte krav 108
 - 4.4.4. Modkrav og modregning 109
- 4.5. Voldgiftsaftalens gyldighed 110
- 4.6. Voldgift i forbrugerforhold 113

Kapitel 5: Voldgiftsaftalens retsvirkninger 117

- 5.1. Afvisning af sagsanlæg ved domstolene 117
- 5.2. Voldgiftsaftalens betydning for andre retsskridt ved domstolene 122
 - 5.2.1. Subjektiv og objektiv kumulation 122
 - 5.2.2. Bevisoptagelse, herunder syn og skøn 123
 - 5.2.3. Arrest og forbud 128
 - 5.2.4. Umiddelbare fogedforretninger 133
 - 5.2.5. Andre fogedsager 136

Kapitel 6: Forholdet mellem voldgiftsretten og domstolene 138

- 6.1. Domstolenes behandling af kompetencespørgsmål 138
 - 6.1.1. Hovedpunkter 138
 - 6.1.2. Typesituationer 139
 - 6.1.3. Retskraften af domstolenes afgørelse 142

- 6.2. Voldgiftsrettens behandling af kompetencespørgsmål 144
 - 6.2.1. Competence-competence – the doctrine of separability 144
 - 6.2.2. Competenceindsigelser 150
 - 6.2.3. Domstolsprøvelse af voldgiftsrettens afvisning af sagen 152

- 6.3. Bistand fra domstolene under voldgiftssagen 154
 - 6.3.1. Generelt 154
 - 6.3.2. Voldgiftslovens § 3 156

Kapitel 7: Voldgiftsretten 159

- 7.1. Valg af voldgiftsmænd 159
- 7.2. Obstruktion og anden misligholdelse af voldgiftsaftalen 161
- 7.3. Voldgiftsmænds habilitet 162
 - 7.3.1. Habilitetskravene 162
 - 7.3.2. Afgørelse af habilitetsindsigelser – voldgiftslovens § 4 168
- 7.4. Voldgiftsmandsaftalen 171
 - 7.4.1. Voldgiftsmandens rettigheder og pligter 171
 - 7.4.2. Honorarberegning og sikkerhedsstillelse 174
 - 7.4.3. Domstolsprøvelse af honoraret – voldgiftslovens § 6 177
 - 7.4.4. Erstatningsansvar og honorarfortabelse 179

Kapitel 8: Voldgiftsprocessen 182

- 8.1. Anlæg af voldgiftssag 182
 - 8.1.1. Fristafbrydelse 182
 - 8.1.2. Anmodning om udpegning af voldgiftsmænd 185
 - 8.1.3. Fristberegningssprincipper 187
 - 8.1.4. Utjenlige retsskridt 190
- 8.2. Almindelige principper for voldgiftsprocessen 191
- 8.3. Sagsbehandlingen i voldgiftsretten 196
 - 8.3.1. Skriftveksling, præklusion og udeblivelse 196
 - 8.3.2. Bevisførelse 199
 - 8.3.3. Særskilte afgørelser under voldgiftssagen 202
 - 8.3.4. Mundtlig forhandling og genoptagelse 203
- 8.4. Kumulation 205
 - 8.4.1. Objektiv kumulation 205
 - 8.4.2. Subjektiv kumulation 206
- Fortrolighed 208

Kapitel 9: Voldgiftskendelsen	211
9.1. Votering og dissens	211
9.2. Voldgiftskendelsens udformning og afsigelse	213
9.3. Sagsomkostninger og honorar	216
9.4. Rettelse, tillægskendelse og fortolkning	217
9.5. Genoptagelse efter voldgiftskendelsens afsigelse	219
9.6. Retskraft og præjudikatsværdi	219
9.7. Tvangsfuldbyrdelse	221
Kapitel 10: Ugyldighedssøgsmål	224
10.1. Voldgiftskendelsens endelighed	224
10.2. Afkald på ugyldighedsindsigelser	226
10.3. Anlæg af retssag og afhøring af voldgiftsdommere	227
10.4. Ugyldighedsgrundene	229
10.4.1. Voldgiftsrettens retsanvendelse og bevisbedømmelse	229
10.4.2. Mangler ved voldgiftsaftalen	236
10.4.3. Sagsbehandlingsfejl	237
10.4.4. Kompetenceoverskridelser	239
10.4.5. Modstrid med ufravigelige retsgrundsætninger	240
10.5. Konsekvenser af voldgiftskendelsens ugyldighed	240
Kapitel 11: International voldgift	242
11.1. Voldgift i internationale retsforhold	242
11.2. Retsgrundlaget	245
11.3. Voldgiftssagens tilhørsforhold	248
11.4. Anerkendelse og tvangsfuldbyrdelse af udenlandske voldgiftskendelser i Danmark	249
Bilagsfortegnelse	253
Forkortelser	331
Lovfortegnelse	333
Litteraturfortegnelse	335
Afgørelsesregister	339
Stikordsregister	345

Introduktion

1.1. Retsgrundlaget for voldgift

Voldgift – at give noget i en andens vold – har været kendt som retlig afgørelsesform, længe før der fandtes domstole. Danske Lov 1-6-1 stadfæstede den almindelige adgang for borgerne til at lade tredjemand afgøre tvister mellem dem med endelig og bindende virkning:

«Dersom Parterne voldgive deris Sag og Tvistighed paa Dannemænd, enten med Opmand eller uden, da hvad de sige og kiende, saa vit deris Fuldmagt dennem tillader at gjøre, det staa fast og kand ej for nogen Ret til Underkiendelse indstævnis, dog Kongen sin sag forbeholden.»

Voldgiftsbestemmelsen i Danske Lov udtrykker et princip, der genfindes i næsten alle retssystemer, og som afbalancerer statens interesse i monopol på retsafgørelser ved domstolene over for hensynet til den almindelige aftalefrihed, der er forudsætningen for enhver markedsøkonomi. Under Danske Lov – der blev retsgrundlaget for voldgift i Danmark i næsten 300 år – skulle domstolene afvise sagen, hvis der forelå en voldgiftsaftale, og en voldgiftskendelse havde som udgangspunkt samme bindende virkning som en dom. Voldgiftskendelsen var dog ikke eksigibel, før der var gennemført et fuldbyrdelsessøgsmål, hvor domstolene på sagsøgtes begæring kunne prøve, om voldgiftskendelsen var ugyldig enten på grund af sagsbehandlingsfejl eller kompetenceoverskridelser, eller fordi kendelsen var uforenelig med retsordenen.¹

I 1930 suppleredes Danske Lov 1-6-1 af forsikringsaftalelovens § 32, 4b-3, hvorefter voldgiftsaftaler om fremtidige tvister kunne tilsidesættes af domstolene, når bestemmelserne om den afgørende myndighed, sammensætning og virke ikke skønnedes betryggende for den

¹ Se om Danske Lov 1-6-1 Viggo Olesen i U1988B.59ff.